

Een onberispelijke man

Jane Gardam bij Uitgeverij Cossee

Een trouwe vrouw

Laatste vrienden

Meer informatie over Jane Gardam
en de boeken van Uitgeverij Cossee vindt u
op onze website www.cossee.com

Wilt u op de hoogte blijven van alle uitgaven en
activiteiten van Uitgeverij Cossee, meld u dan aan
voor de nieuwsbrief op www.cossee.com

Oorspronkelijke titel *Old Filth*
© 2004 Chatto & Windus, Londen
Nederlandse vertaling © 2017 Joost Poort
en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam
Omslagbeeld Peter Hassiepen/Hanser Verlag
Omslag Irwan Droog/Uitgeverij Cossee
Typografie binnenwerk Perfect Service, Schoonhoven
Druk Ten Brink, Meppel

ISBN 978 90 5936 706 7 | NUR 302

E-ISBN 978 90 5936 715 9

Jane Gardam

Een onberispelijke man

Roman

Vertaald door Joost Poort

Cossee
Amsterdam

Aan Raj-weeskinderen en hun ouders

Advocaten, zo veronderstel ik, zijn ook kinderen geweest.

*Charles Lamb. Inscriptie op een standbeeld van een kind,
in de tuin van de Inner Temple in Londen.*

DEEL EEN

Plaats van handeling: Inner Temple, Londen

De lunchzaal van de Inner Temple. Door de hoge ramen valt het licht op een geboende tafel, zilver en glas. Een aantal rechters en advocaten is bijna klaar met eten. Een stoel is net verlaten, en de advocaten kijken ernaar.

Queen's Remembrancer: Ik neem aan dat we allemaal weten wie dat was?

Juniorrechter: Ik heb geen idee.

Seniorrechter: Het leek een bekend gezicht.

Common Sergeant: Het was Old Filth.

JR: Wát? Maar die moet al jaren dood zijn. Tijdgenoot van F.E. Smith.

CS: Nee. Het was Old Filth. Voortreffelijke advocaat, rechter en – nogal geestig. Heeft dat FILTH blijkbaar zelf bedacht – *Failed In London Try Hong Kong*. Hij heeft het in Hongkong geprobeerd. Bescheiden, aardige kerel.

SR: Harde werker. Nou ja – de milieuwet. Feathers voor schone lucht.

CS: Filth tegen vervuiling.

SR: Een oude grap. Hij moet tegen de honderd lopen.

CS: Welnee. Zo lang is hij nog niet met pensioen. Ziet er wel erg oud uit.

QR: Doorzichtig. Je kon het licht door hem heen zien schijnen.

CS: Maar toch een knappe kerel. En nog steeds bij de pinken.

QR: Hij is hier om iets te veranderen aan zijn testament. Hij heeft Betty meegenomen. Die leeft ook nog steeds. Ze heb-

ben een makkelijk leven gehad. Rechter in het Verre Oosten. En een flinke smak geld verdiend. Goed voor zichzelf gezorgd.

CS: Nooit een misstap begaan, die Old Filth. Erg populair.

QR: Behalve bij Veneering.

SR: Ja, dat was vreemd. Niets voor hem.

QR: Niets voor zo'n goeiige kerel. Denk je dat er geheimen zijn?

SR: Old Filth, geheimen?

QR: Het is een wonder dat hij geen saaie piet is.

CS: Inderdaad. Maar dat is hij niet. Kind van de Raj, kostschool, Oxford, jurist – maar geen saaie piet. De vrouwen waren gek op hem.

QR: Koffie? Of moet je gaan?

CS: Ja. Over tien minuten. Mijn klerk is de volgende zaak aan het voorbereiden. Hij geeft me straks op mijn kop. Gaat op zijn horloge tikken.

QR: Ja. Het is hier geen Hongkong. Koffie? Maar het deed me deugd om die oude dinosaurus te zien.

CS: Ja. Ja, inderdaad. Kunnen we aan onze kleinkinderen vertellen.

De Donheads

Hij was ontzettend schoon. Je zou het zelfs opzichtig schoon kunnen noemen. Zijn stokoude nagels waren hagelwit omrand. De weinige nog steeds goudkleurige haartjes onder zijn knokkels zagen er altijd friskewassen uit, net als zijn krullerige, nog steeds bronzen haar. Zijn schoenen glommen als kastanjes. Zijn kleding was altijd vers gestreken. Hij bezat de elegantie van de jaren twintig, want zijn kleding, hoe die er vooraf ook uitzag, stond hem altijd goed. Altijd een victoriaanse zijden zakdoek in zijn borstzakje. Altijd gele katoenen of zijden sokken van Harrods, en een paar onverslijtbare uit zijn tijd in het Verre Oosten. Zijn huid zag er gaaf en, bij slecht licht, jong uit.

Zijn collega-juristen noemden hem Filth, maar dat was niet ironisch bedoeld. Het was omdat ze dachten dat de oude grap van hemzelf afkomstig was: Failed In London Try Hong Kong. Er werd gezegd dat hij net na de oorlog, heel jong, heel arm, in een plotselinge opwelling de Londense advocatuur was ontvlucht, en dat hij van meet af aan enorm succesvol was geweest in Hongkong. Omdat hij een bescheiden man was, zo zei men, had hij zichzelf een parvenu, een oplichter, een losbol genoemd.

In werkelijkheid was Filth geen grappenmaker, was hij helemaal niet bescheiden over zijn werk en deed hij zelden, alleen in uiterste nood, iets in een opwelling. Hij was echter geliefd, bewonderd, iemand naar wie men vriendelijk glimlachte en over wie vele jaren na zijn pensionering nog vaak werd gepraat.

Nu, bijna tachtig, woonde hij in zijn eentje in Dorset. Zijn vrouw Betty was dood, maar hij mompelde nog vaak tegen haar terwijl hij door het huis struinde. Verrassend genoeg, gezien zijn hoge leeftijd, was zijn krullerige haar nog steeds niet grijs. Met zijn alerte ogen en geest was hij een geweldige man. Zo had men hem altijd gezien. Een man wiens achtenswaardige leven rustig en gelukkig was verlopen. Er hing geen oudemannenlucht in zijn huis. Hij was rijk en nam voor lief dat zijn woning (en hijzelf) zoals altijd werden schoongehouden, gevoed en gewassen door bedienden. Hij wist hoe hij met bedienden moest omgaan en ze bleven jarenlang bij hem.

Betty had ook goed overweg gekund met bedienden. Zowel zij als Old Filth was geboren in wat Amerikanen ‘De Oriënt’ en de Britse Raj ‘Het Verre Oosten’ hadden genoemd. Hoewel ze zich bewust waren van hun positie, waren ze ongekunsteld en populair.

Na Betty’s dood verdween Filth’s zelfspot. Zijn leven stortte in. Hij werd zwaarwichtiger. Hij begon, aanvankelijk langzaam, vensters op het verleden te openen, vensters die hij, als verstandig man met verstandige en erudiete vrienden (hij droeg de titel Queen’s Counsel en was rechter geweest), stevig dicht had gehouden.

Zijn succes als advocaat in Hongkong was fenomenaal geweest dankzij zijn ongedwongenheid, kennis van zaken, toewijding en flair. Zijn carrière was in een stroomversnelling geraakt vanaf het moment dat de Peranakan-Chinezen zijn hulp hadden ingeroepen. Niet alleen omdat er flarden van de Aziatische talen uit zijn jeugd in Brits-Maleisië waren bovengekomen, maar ook vanwege zijn affiniteit met de Aziatische denkwijze. Als Old Filth Maleis of (minder vloeiend) Mandarijn sprak, hoorde je een onvermoede stem. Chinese, Maleise en Bengaalse advocaten werden – hoewel vaak opgeleid in Oxford en de Inns of Court – gezien als onoprecht, maar Filth, nu Old Filth en na zijn pensionering vaak Dear Old Filth, had hen

bijzonder oprecht gevonden, en zeer naar zijn smaak.

Hij had zijn hele leven waardering gekoesterd voor de Chinese waarden: de voorkomendheid, de onverwachte uitval, de heilige gastvrijheid, het genot dat Chinezen schiepen in geld, de vormelijkheid, het belang dat ze hechtten aan eten, de discretie, de gewiekstheid. Hij was getrouwd met een Schotse, maar ze was geboren in Peking. Ze was robuust en degelijk, met de strenge schouders van Lanarkshire en korte, brede handen, maar ze sprak perfect Mandarijn en voelde een vertrouwdheid met de Chinese manieren en taal die ze nooit ervoer tijdens haar zeldzame bezoeken aan Schotland. Haar passie voor sieraden was Chinees en ze rommelde met haar sterke Schotse vingers door de bakken met jade op de markten van Kowloon, zodat de stenen klikten als kiezels op het strand. ‘Als je dat doet,’ zei Old Filth dan – toen ze jong waren en hij zich nog voortdurend van haar bewust was – ‘zijn je ogen amandelvormig.’ ‘Arme Betty,’ zei hij tegen haar geest, tegenover hem in een andere fauteuil in het huis in Dorset waar ze zich na zijn pensionering hadden teruggetrokken, en waar ze was gestorven.

En waarom in hemelsnaam Dorset? Dat wist geen mens. Wellicht een of andere familietraditie. Filth zei dat het was omdat hij een hekel had aan elke andere plek in Engeland, Betty omdat ze de kou voelde in Schotland. Ze stonden beiden afkeurend tegenover Wales.

Maar als er twee mensen gemaakt waren om gepensioneerde expats in Hongkong te worden, leden van de Cricket Club, de Jockey Club, trouwe ondersteuners van de English Lending Library, vaste bezoekers van St Andrew’s Church en St John’s Cathedral, waren het Filth en Betty. Mensen die zich altijd bedienden zouden kunnen veroorloven (Filth was erg rijk), die in een huis op The Peak zouden wonen, altijd gastvrij zouden zijn voor elke vriend van een vriend van een vriend die Hongkong bezocht. Als je aan Betty dacht, zag je haar aan haar ron-